

**Ilgtspējīgas
attīstības mērķi:
es, kopiena, valsts
un pasaule**

INFORMATĪVS UN METODISKS MATERIĀLS

Materiāla autors:

Latvijas Platforma attīstības sadarbībai | www.lapas.lv

Materiāla izstrādei izmantota brīvpieejas informācija.

Materiāla pārpublicēšana bez rakstiskas atļaujas no autora aizliegta.

Materiālu drīkst izmantot informatīvos un izglītojošos nolūkos, darbam stundās un nodarbībās, sabiedrības informētības paaugstināšanai par ilgtspējīgu attīstību.

Materiāls tapis ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu.
Par materiāla saturu atbild Latvijas Platforma attīstības sadarbībai.

Projekts:

„Esi pirmais tur, kur citi būs rīt!”
(projekta reģ. nr. 1-08/179/2017)

SATURS

Ilgospējīgas attīstības mērķi	4
Glokalizācija	6
Materiāla struktūra	7
Nodarbības struktūra.....	8
1. MĒRĶIS. Novērsta nabadzība	10
2. MĒRĶIS. Novērsts bads.....	12
3. MĒRĶIS. Laba veselība	14
4. MĒRĶIS. Kvalitatīva izglītība.....	16
5. MĒRĶIS. Dzimumu līdztiesība	18
6. MĒRĶIS. Tīrs ūdens un piemēroti sanitārie apstākļi.....	20
7. MĒRĶIS. Atjaunojamā enerģija	22
8. MĒRĶIS. Labs darbs un ekonomikas izaugsme	24
9. MĒRĶIS. Inovācijas un infrastruktūra	26
10. MĒRĶIS. Mazināta nevienlīdzība	28
11. MĒRĶIS. Ilgspējīgas pilsētas un kopienas	30
12. MĒRĶIS. Atbildīgs patēriņš.....	32
13. MĒRĶIS. Planētas aizsardzība	34
14. MĒRĶIS. Dzīvība ūdenī	36
15. MĒRĶIS. Dzīvība uz zemes	38
16. MĒRĶIS. Miers un taisnīgums	40
17. MĒRĶIS. Sadarbība mērķu īstenošanai.....	42

Ilgtspējīgas attīstības mērķi

PASAULĒ

Ilgtspējīgas attīstības mērķi (*The Sustainable Development Goals*) jeb Globālie mērķi, ir universāls rīcības ietvars, lai mazinātu nabadzību, aizsargātu planētu un nodrošinātu, ka cilvēkiem ir miers un labklājība.

17 Globālie mērķi turpina Tūkstošgades attīstības mērķu (*Millennium Development Goals*), lasi šeit vairāk: <http://www.un.org/millenniumgoals>) uzsākto darbu un paplašina darbības jomas arī uz klimata pārmaiņām, ekonomisko nevienlīdzību, inovācijām, ilgtspējīgu patēriņu, mieru un taisnīgumu.

VIDEO

“No Tūkstošgades attīstības mērķiem uz Ilgtspējīgas attīstības mērķiem” (angļu valodā, 3:02 min): https://www.youtube.com/watch?v=5_hLuEui6ww

Mērķi ir savstarpēji saistīti - rīcības vienā jomā uzlabo situāciju citā. Ilgtspējīgas attīstības mērķi tika izstrādāti plašā partnerībā visā pasaulē, iesaistot cilvēkus, pilsoniskās iniciatīvas, privāto sektoru un pārvaldes institūcijas. Mērķiem ir iz-

strādāti 169 apakšmērķi, mērīšanas indikatori, paredzēta atskaitīšanās sistēma (lasi šeit: http://lapas.lv/wp-content/uploads/2017/09/1_SDGs_latviski_word_ANO-rezoluc-.pdf)

Atšķirībā no Tūkstošgades attīstības mērķiem, kas sniedza rīcības ietvaru, palīdzot mazāk attīstītām valstīm, Ilgtspējīgas attīstības mērķi ir globāli - tie attiecas arī uz Latviju. Arī attīstītās valstīs ir vērojami dažādi izaicinājumi. Rīcība šeit ietekmē cilvēkus citur, jo viss ir saistīts.

VIEDOKLIS

→ http://www.zalabriviba.lv/wp-content/uploads/asv3_online.pdf

LATVIJĀ

2018.gadā Latvija ANO sniegs Brīvprātīgo nacionālo ziņojumu (*Voluntary National Report*) par progresu Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā (lasi šeit: <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf/2018>). Atbilstoši ANO vadlīnijām, ziņojumu izstrādes procesam ir jābūt iekļaujošam, jo tikai tā var stiprināt katras saistītās puses atbildības apzināšanos un ilgtspējīgas rīcības sekmēšanu (lasi šeit: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/684&Lang=E).

Latvijas Platformā attīstības sadarbībai jau otro gadu pulcējas starpsektoru domubiedru grupa, kas sadarbojas Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanas atbalstam. Kopš 2015.gada ir īstenoti daudz pasākumi dažādu sabiedrības grupu informēšanai par Ilgtspējīgas attīstības mērķiem - **LAPAS reģionālās diskusijas**, jau 3 gadus **LAPAS Pasaules labāko dienu ziņu akcijas**, kas iesaista simtiem brīvprātīgo aktīvistu reģionos, ikgadējās **LAPAS Globālās izglītības nedēļas**, **Zaļās Brīvības starpsektoru diskusijas**, homo ecos: izglītojošie pasākumi jauniešiem, ikgadējā **UNESCO Pasaules lielākā mācību stunda**, kā arī daudz citas organizāciju un vietējo kopienu iniciatīvas.

Mēs aicinām ikvienu - indivīdu, organizāciju, iestādi un uzņēmumu, iesaistīties ilgtspējīgas attīstības problēmu apzināšanā un atbildīgu rīcību plānošanā. 2018. gadā LAPAS ar partneriem apkopos ilgtspējīgas attīstības iniciatīvas no visas Latvijas, lai ievietotu tās starptautiskā datu bāzē un integrētu pilsoniskās sabiedrības ziņojumā.

Un kāpēc, lai tā nebūtu tieši jūsējā iniciatīva, kuru pamanīs visas pasaules valstu aktīvistu un lēmumu pieņēmēji? Uzdāvināsim Latvijai lepnumu par to, ka mēs varam!

Pievieno savu ilgtspējīgās attīstības iniciatīvu šeit (angļu valodā):

→ https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSciDDnIQHX6g56e77Tn_7VHMvhelyCuolscc9vrGf4KPOQ8gQ/viewform

vai sazinies ar LAPAS (lapasinfo@gmail.com) par atbalstu tulkošanā!

Glokalizācija

Ja pirmajā brīdī šķiet, ka personīgajai ikdienas dzīvei nav saistības ar ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, tad rosinām iepazīties ar LAPAS izstrādāto Glokalizācijas metodoloģiju.

Infografika:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/05/infografika_glokalizaacija_LV.pdf

Glokalizācijas metodoloģija un piemēri:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/05/Gloka_06052015_LV.pdf

Glokalizācija ir sociāls process, kur globālos problēmjautājumus sasaitām ar ikdienas dzīvi vietējā kopienā un vietējās kopienas ikdienas procesus - ar globālo attīstību.

Apzinoties savu saistību ar globāliem procesiem un otrādi, mēs līdzsvarojam attīstību - mazinām plaisu starp individu un kopienu, laukiem un pilsētu, ES jaunajām un vecajām dalībvalstīm, attīstītajām un mazāk attīstītām valstīm. Vienkāršojot - izprotam, ka pat ikdienišķas darbības - pārtikas izvēle, iepakojums, viedokļa izpaušana vai paklusēšana, ietekmē globālos procesus. Kā arī otrādi - globāli procesi ietekmē mūsu sadzīvi, piemēram, rūpnieciskā lauksaimniecība samazina mūsu zemnieku konkurētspēju pat vietējā tirgū.

Glokalizācijas procesa balsti ir:

- > personiskais ikdienas dzīvesstāsts - katra personīgā pieredze savā kontekstā un vidē, citu cilvēku pieredzes viņu vidēs. Kopīgā meklēšana - izaicinājumi, iespējas, problēmas un risinājumi. Savstarpējā saistība;
- > līdzdalība/darbība dažādos mērogos - personīgajā, kopienas, nacionālajā, reģionālajā (Eiropas) un globālajā, uzņemoties atbildību par savu rīcību (piemēram, sākot šķirot atkritumus), sadarbojoties ar citiem maiņai (piemēram, organizējot pasākumus), pieprasot sistēmiskas pārmaiņas politikiem (piemēram, bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai).

Glokalizācijas procesa dalībnieks:

- > uzkrāj zināšanas un kritiski analizē informāciju glokalizācijas kontekstā - no dažādiem avotiem - faktus, viedokļus, rīcības piemērus;
- > definē problēmu/izaicinājumu/bažas;
- > izvirza mērķi - tīra vide, veselīgs dzīves veids, ilgtspējīgs patēriņš u.c.;
- > pieņem lēmumus par darbību (vai bezdarbību) - savu individuālo, kopīgo kopienā, organizācijā vai interešu grupā, sistēmiskām pārmaiņām valstiski.

Ar šo materiālu mēs rosinām kļūt par glokalizācijas procesa dalībniekiem - piedāvājam zināšanas un informāciju- globālus un Latvijas faktus, viedokļus, piemērus, un aicinām analizēt un diskutēt par iespējamo rīcību individuālā, kopienas (organizācijas, grupas, pagasta, pilsētas u.tml.) un valsts līmenī. Un, protams, arī to īstenot, pievienojot savu ilgtspējīgas attīstības iniciatīvu simtiem citu no visas pasaules!

Materiāla struktūra

Materiāla strukturēšanai izmantota glokalizācijas procesa pieeja Ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) ietvarā.

Katram no 17 mērķiem ir sniegtas ierosmes tālākām diskusijām par aktuālajām problēmām un iniciatīvām to novēršanai.

Mērķi aptver plašu tēmu loku, tāpēc ir sniegti atslēgas vārdi, uz ko tas attiecas. Ja nepieciešams, var iepazīties ar katra mērķa augstākas detalizācijas apakšmērķiem ANO rezolūcijā (skat.sadaļu Ilgtspējīgas attīstības mērķi). Iespējams, ka līdzīgas tēmas ir rodamas dažādos mērķos, jo tie ir savstarpēji saistīti. Tāpat pastāv atsevišķas vietējas nozīmes jomas, kas nav atspoguļotas - mērķu izstrādes process bija globālā vienošanās par visbūtiskāko. Ja tiek identificēta diskusiju tēma ārpus IAM, tā nav mazāk nozīmīga - aicinām apspriest arī vietēja mēroga aktualitātes un to saistību ar globālo pasauli.

Lai rosinātu mērķa izpratni, ir iekļauti tematiski video - gan tādi, kas skaidro kopsakarības, gan specifiskas tēmas. Visās jomās nav atrodami video latviešu valodā, tāpēc tie ir iekļauti arī angļu valodā - pēc iespējas izvēloties vizuāli spilgtākus, lai sniegtu iespēju saprast arī cilvēkiem ar vājākām angļu valodas zināšanām.

Diskusiju rosināšanai par saistītām problēmām, tiek piedāvāti pasaules un Latvijas fakti - statistika, saistītās problēmas. Rosinām papildināt materiālus arī ar pašu atrastiem faktiem un personīgi definētām bažām/izaicinājumiem/problēmām.

Atsevišķiem mērķiem ir pieejami viedokļu raksti, kas sniedz padziļinātāku ieskaitu par kādu no tēmām - skaidrojumu, infografikas, iespējas.

Glokalizācijas balsts ir ne tikai informētība, bet arī rīcība. Katram mērķim ir sniegti pasaules un Latvijas piemēri - individuālas iniciatīvas, kopienas un organizāciju aktivitātes, valsts iestāžu un pašvaldību darbi. Piemēri ir izvēlēti, atspoguļojot rīcības iespējas dažādību - sākot no pavisam vienkāršiem ikdienas darbiem, līdz pat simboliskām akcijām un globālām kampaņām.

LAPAS biedru organizācijas ikdienā strādā ilgtspējīgai attīstībai plašā tēmu lokā - sniedz informāciju un pakalpojumus, organizē aktivitātes un iestājas par politikas pārmaiņām, tāpēc rosinām uzsākt un turpināt sadarbību dažādās to iniciatīvās. Katram mērķim ir norādīti iespējamie sadarbības partneri no LAPAS biedru loka.

Materiāls ir izstrādāts, lai tā izmantošana būtu pēc iespējas draudzīgāka ilgtspējīgai videi - ar iespēju izdrukāt tikai uz katru mērķi attiecināmo informāciju, izmantojot pārsvarā elektroniski pieejamos resursus.

Nodarbības struktūra

PIEMĒRI

1.VARIANTS

Mērķis: aktuālo problēmu un risinājumu apzināšana

Materiāli: līmlapiņas, A1 lapas, 17 Globālo mērķu izdrukas uz atsevišķām lapām

Laiks: apmēram 1.5 - 2 stundas

PROCESS:

1. Dalībnieki uz līmlapiņām individuāli raksta, kas viņus personīgi satrauc/ rada bažas - ģimenē, apkārtnē, valstī - jebko, kas ienāk prātā.
2. Stāsts par Globālajiem mērķiem, iezīmējot katra specifiku, minot problēmu piemērus.
3. Dalībnieki līmē līmlapiņas, atbilstoši mērķu tēmām.
4. Atbilstoši dalībnieku skaitam, tiek veidotas mazākas grupas par mērķiem, kur ir visvairāk lapiņu - tātad, konkrētajai mērķa grupai aktuālākajiem.

5. Mazajās grupās dalībnieki:
 - > sagrupē problēmas pa tēmām un tās definē;
 - > meklē iniciatīvu piemērus to risināšanai - ko varu darīt es, ko mēs varam darīt kopā (kopiena, organizācija, grupa), kas jādara valstij
6. Mazās grupas prezentē rezultātus un kopīgi tiek apspriests:
 - > vai ir kādas iniciatīvas, kas risina vairākas problēmas;
 - > ko mēs varam apņemties sākt darīt paši un tūlīt?
 - > ko varam darīt katrs un ko kopā?

2.VARIANTS

Mērķis: konkrēta mērķa padziļināta izpratne

Materiāli: var iztikt bez papildus materiāliem

Laiks: apmēram 30 minūtes - 1 stunda

PROCESS:

1. Īss stāsts par Globālajiem mērķiem.
2. No mērķa aprakstā iekļautās informācijas izvēlas kādu resursu (vai vairākus) - video, personas stāstu, globālu vai Latvijas faktu.
3. Iepazīstina dalībniekus ar izvēlēto resursu.
4. Diskutē:
 - > kāpēc pastāv šāda problēma?
 - > kā tā mūs uzrunā personīgi (glokalizācija)?
 - > kādas ir saistītās problēmas Latvijā un pasaulē (saikne ar citiem mērķiem)?
 - > kā to varam risināt katrs pats, kopā un valstiski?
 - > kādas saistītās iniciatīvas, ko mēs zinām (iniciatīvu piemēri)?

Aicinām pieiet radoši procesam, izmantot materiālā piedāvātos resursus, kā arī meklēt citus resursus pašiem vai LAPAS mājas lapas www.lapas.lv sadaļā Globālie mērķi.

1 NOVĒRSTA NABADZĪBA

1. MĒRĶIS:

Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs

ATSLĒGAS VĀRDI:

nabadzība, sociālās aizsardzības sistēmas, piekļuve pamatpakalpojumiem, mikrofinansējums

PASAULES VIDEO:

“Kas ir nabadzība” (angļu valodā, 5:28 min.)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=BoyioldhAmg>

PASAULES FAKTI:

2013.gadā 10.7% pasaules iedzīvotāju dzīvoja ar ienākumiem mazāk kā 1.90 USD dienā, 1990.gadā šādi cilvēki bija 35% - kopš tā laika apmēram 1.1.miljardi cilvēku ir izkluvuši no galējās nabadzības. Nabadzības samazināšanās nenorit visā pasaulē līdzsvaroti - situācija galvenokārt uzlabojusies Ķīnā, Indonēzijā un Indijā. Lielākā daļa pasaules nabadzīgāko cilvēku dzīvo Subsahāras Āfrikā. Tur vēl arvien galējas nabadzības līmenī dzīvo 389 miljoni cilvēku. Lielākā daļa nabadzīgāko cilvēku dzīvo lauku apvidū, viņiem ir zems izglītības līmenis, puse no viņiem - jaunāki par 18 gadiem.

Avots: → <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview>

LATVIJAS FAKTI:

Latvijā 2014.gadā nabadzības risks bija 291 EUR. 22,5% Latvijas iedzīvotāju ienākumi bija zemāki par noteikto sliekšni. Visvairāk nabadzības riskam ir pakļauti iedzīvotāji vecumā virs 65 gadiem, kas dzīvo vieni. Augsts risks nabadzībai ir ģimenēs, kur bērnus audzina viens vecāks.

Avots: → <http://www.csb.gov.lv/notikumi/nabadzibas-riskam-vai-socialai-atstumtibai-latvija-paklauti-3-no-10-cilvekiem-43858.html>

VIEDOKLIS:

Cilvēkdrošība → http://lapas.lv/wp-content/uploads/2012/02/Fact-sheet_Cilvekdrosiba.pdf

PASAULES PIEMĒRS:

“Labāks skats uz dzīvi”

Nikaragva ir viena no mazāk attīstītākajām Centrālamerikas valstīm ar augstu ienākumu nevienlīdzību. Kāda restorāna īpašniece Ksiomara uzsāka iniciatīvu pārdot suvernīru veikalā izstrādājumus, ko izgatavojušas vietējās amatnieces - 13-18 gadus vecas meitenes no riska grupas - kas piedzīvojušas pagātnē vardarbību. Viņas darina rokdarbus, runā par dzīvi un nākotni.

Vairāk: → stories.lapas.lv

Veikala lapa: → <https://www.facebook.com/ProjectoMuneca?fref=nf>

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Veiksmes sala”

Līvānu biedrība “Baltā māja” ir sociālās drošības “veiksmes salīņa”, kurā vietējiem iedzīvotājiem ir iespējas nomazgāties, izmazgāt veļu, iegūt sev atbalstu un izpratni, apmeklēt radošas, veselības stiprināšanas un izglītojošas nodarbinātības. Ikviens - liels vai mazs, vecs vai jauns, var atrast sev ko noderīgu.

Vairāk: → stories.lapas.lv

Par Balto māju: → www.baltamaja.lv

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Radošā apvienība jauniešiem TREPES:

→ https://www.facebook.com/pg/NVOTrepes/about/?tab=page_info

2 NOVĒRSTS BADS

2. MĒRĶIS:

Izskaut badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību

ATSLĒGAS VĀRDI:

badu, uzturs, mazie pārtikas ražotāji, ilgtspējīga pārtikas ražošana, ģenētiskā daudzveidība, ieguldījumi lauku infrastruktūrā

PASAULES VIDEO:

“Kas ir bads” (angļu valodā, 0:58 min):

→ <https://www.youtube.com/watch?v=niroyLftork>

LATVIJAS VIDEO:

Baiba Sipeniece kampaņā **“Beidz spēlēt pārtikas cirku”** (latviešu valodā, 2:06 min):

→ <https://www.youtube.com/watch?v=3KKQByUMMeQ>

PASAULES FAKTI:

2014.-2016.gadā pasaulē apmēram 795 miljoni jeb viens no deviņiem cilvēkiem cieta no bada. Lielākā daļa - 780 miljoni cilvēku cieš no bada mazāk attīstītās valstīs. Īpaši bads skar bērnus - 3.1 miljonu bērnu gadā mirst no bada, kā arī pārtikas trūkums ietekmē nāvi no citām slimībām - malārijas, pneimonijas un citām. Bada cēloņi ir nabadzība, konflikti, pārtikas politika un klimata pārmaiņas.

Avots: → <http://www.worldhunger.org/2015-world-hunger-and-poverty-facts-and-statistics/>

VIEDOKLIS:

Kā mazināt badu pasaulē - viedokļa raksts:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/raksts-gatavs_partika_A.Pusvilka.pdf

PASAULES PIEMĒRS:

“Rūpēs par tirgu”

Ugandā lielākoties saimnieko naturālās sīksaimniecības, kas ir arī galvenais ienākumu avots. Pirms dažiem gadiem zemes trūkuma krīze sasniedza savu kritisko punktu - maza raža, zema tirgus cena, nespēja sasniegt attālākus tirgus. Daudzi piedzīvoja pārtikas trūkumu. Zaļo alternatīvu un miera kustība izlēma apvienot apdraudētās ģimenes un izveidot, un atjaunot videi draudzīgas pārtikas ražošanas metodes. Cilvēki ir iesaistīti dažādās iespēju iniciatīvās, lai gūtu ienākumus un pabarotu savas kopienas.

Vairāk: → stories.lapas.lv

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Iepirkties atbildīgi”

Latvijā darbojas vairāki desmiti Tiešās pirkšanas pulciņi, kas ļauj organizētā veidā regulāri nopirkt vietējo lauksaimnieku un ražotāju produkciju. Tiešā pirkšana nav tikai par pārtiku, bet arī par attiecībām ar vietējiem zemniekiem un attieksmi pret dabu. Tiešās pirkšanas pamatā ir pārlicība, ka cilvēkiem jālieto vietējā, bioloģiski audzētā pārtika.

Vairāk: → stories.lapas.lv

Par Tiešo pirkšanu: → www.tiesapirksana.lv

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Latvijas Zemnieku federācija → www.lzf.lv

3 LABA VESELĪBA

3. MĒRĶIS:

Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem

ATSLĒGAS VĀRDI:

mātes mirstība, bērnu mirstība, slimības – AIDS, tuberkuloze, malārija, hepatīts, atkarības, ceļu satiksmes negadījumi, seksuālā un reproduktīvā veselība, veselības apdrošināšana, nāve dēļ ķīmiskām vielām un piesārņojuma, tabakas kontrole, vakcīnas un medikamenti, veselības finansējums

PASAULES FAKTI:

Kopš 1990.gada uz pusi mazinājusies māšu mirstība pasaulē - 216 no 100 000 sievietēm gadā. 53 miljoniem sieviešu dzimībās netiek sniegta nekāda aprūpe.

Avots: → <https://www.theguardian.com/science/2016/sep/15/maternal-deaths-worldwide-drop-by-half-yet-shocking-disparities-remain>

Katru gadu 1.25 miljoni cilvēku iet bojā ceļu satiksmes negadījumos, kā arī 50 miljoni tiek ievainoti. Pasaulē veselības organizācijas video: → <https://www.youtube.com/watch?v=yRdLmabsc2w&list=PL394D743AF985BD0A> (angļu valodā, 1:47 min)

LATVIJAS FAKTI:

Video: "Cigarete tava klusā nāve" (latviešu valodā, 15:04 min)

Infografikas: → <https://www.spkc.gov.lv/lv/informativi-izdevumi/infografikas>

PASAULES PIEMĒRS:

"RED kampaņa"

RED kampaņa apvieno dažādus ražotājus, kas ar zīmolu RED apzīmē preces, no kuru pārdošanas ienākumiem 50% tiek ziedoti Globālajam fondam cilvēku atbalstam, kurus skar HIV/AIDS.

Vairāk: → <https://red.org>

LATVIJAS PIEMĒRI:

DIA+LOGS sniedz emocionālo, psiholoģisko un sociālo atbalstu visiem, kurus skar HIV/AIDS. "Cilvēki starp mums" ir fotostāsti par sapņiem, kuros daži no foto redzamajiem ir inficēti ar HIV, daži nav. Bet tas nav svarīgi... Būtiskākais ir tas, ka mēs visi sapņojam par vienu - cilvēcisku laimi.

Vairāk: → <http://www.diacentrs.lv/?fotoststi-cilvki-starp-mums.html>

Projekts ZIEDAM.LV ir biedrības "Papardes zieds" aktīvistu veidota digitāla platforma par veselību, daudzveidību, iekļaušanu, aizrautību un brīvprātību. Jaunā platforma runā par interešu aizstāvību, seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesībām. Blogs dibināts 2017.gada janvārī ar mērķi iesaistīt pašus lietotājus tā satura veidošanā.

Vairāk: → ziedam.lv

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Biedrība "Papardes zieds" → www.papardeszieds.lv
- > Biedrība DIA+LOGS Atbalsta centrs visiem, kurus skar HIV/AIDS → www.diacentrs.lv

4 KVALITĀVA IZGLĪTĪBA

4. MĒRĶIS:

Nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem

ATSLĒGAS VĀRDI:

bezmaksas, vienlīdzīga un kvalitatīva pamatizglītība visiem, pirmsskolas izglītības pieejamība, izglītības kvalitāte un pieejamība, nodarbinātības un uzņēmējdarbības prasmes, izglītība ilgtspējīgai attīstībai, globālā izglītība, pedagogu kvalifikācija

PASAULES VIDEO:

“Izglītība maina dzīves” (angļu valodā, 3:37 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=EXqllsleSvE>

LATVIJAS VIDEO:

“GLEN Globālās izglītības prakse Senegālā” (latviešu valodā, 11:26 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=H94ElK9m5vw&t=318s>

PASAULES FAKTI:

Apmēram 750 miljoni jauniešu un pieaugušo pasaulē nemāk lasīt un rakstīt, bet apmēram 250 miljoniem bērnu nav iespēju apgūt šīs pamatprasmes. Līdz ar to cilvēki nav iekļauti sabiedriskajā dzīvē, var strādāt tikai mazkvalificētus darbus.

Avots: → <https://en.unesco.org/themes/literacy>

LATVIJAS FAKTI:

Latvijas izglītības iestādēs nav reģistrēti apmēram 19000 bērnu. Lielākā daļa ir devušies uz ārvalstīm, bet par 1000 bērniem nav izdevies iegūt informāciju.

Avots: → <http://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/latvija-par-1000-berniem-pasvaldibam-nav-nekadu-zinu.a221963/>

Latvijā uzlabojas jauniešu bezdarba situācija - vecumā no 15 līdz 24 gadiem bezdarba līmenis samazinājies līdz 13.6 gadiem. Situāciju palīdz risināt dažādi Eiropas Savienības fondi.

Avots: → <http://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/jauniesu-bezdarba-limenis-samazinas.a252050/>

PASAULES PIEMĒRS:

“Gambija: palīdzam vājredzīgiem jauniešiem iegūt izglītību”

Ali Sallahs izveidojis skolu 42 bērniem ar redzes traucējumiem. Daudzi no viņiem ir neredzīgi kopš dzimšanas. Katra bērna stāsts ir citāds, bet visiem viņiem ir kas kopīgs: viņi visi ir no nabadzīgām ģimenēm.

Vairāk: → www.stories.lapas.lv sadaļā EYD2015

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Varakļāni Gvatemalai”

2014.gada pavasarī Varakļānu vidusskolā notika akcija “Palīdz kādam! Varakļānu vidusskola Gvatemalas ģimenēm”. Skolēnu mērķis bija iegūt līdzekļus dējēvistām ģimenēm Gvatemalā, kas ļautu bērniem iegūt izglītību nelielā Gvatemalas pilsētā Čahabālā.

Vairāk: → www.stories.lapas.lv

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Humana People to People Latvia → www.hpplatvia.com
- > Izglītības attīstības centrs → www.iac.edu.lv
- > GLEN → www.glen.lv
- > Izglītības iniciatīvu centrs → www.iic.lv
- > JASMA → www.jasma.lv
- > Latvijas augstskolu pedagogu sadarbības asociācija,
- > Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība → www.laea.lv
- > Tautskola 99 Baltie zirgi → www.brivaskola.lv

5 DZIMUMU LĪDZTIESĪBA

5. MĒRĶIS:

Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm

ATSLĒGAS VĀRDI:

diskriminācija, vardarbība pret sievietēm, cilvēktirdzniecība un seksuāla izmantošana, sieviešu līdzdalība, vienlīdzīgas tiesības uz saimnieciskajiem resursiem

PASAULES VIDEO:

“Dzimumu nevienlīdzība” (angļu valodā, 3:59 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=M8EiCCTto9U>

LATVIJAS VIDEO:

“Līdzvērtīgas iespējas” (latviešu valodā, 4:37 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=mVpQC9wo10U>

PASAULES FAKTI:

60% no pasaules cilvēkiem, kas ir badā, ir sievietes un meitenes. Divas trešdaļas no bērniem, kas neiet skolā, ir meitenes. Viena no trim pasaules sievietēm savas dzīves laikā saskaras ar dzimuma vardarbību.

Avots: → <https://www.oxfam.org.nz/what-we-do/issues/gender-equality/killer-facts>

2013.gadā apmēram 21 miljons cilvēku ir cietuši no cilvēktirdzniecības. Apmēram 5,5 miljoni no viņiem ir bērni, kas iesaistīti prostitūcijā, piespiedu laulībās, armijās, ubagošanā un citur.

Avots: → <https://www.unicefusa.org/stories/infographic-global-human-trafficking-statistics>

VIEDOKLIS:

→ <http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/viedokla-raksts-infografika-dzimumu-lidztiesiba-LAPAS.pdf>

LATVIJAS FAKTI:

Latvijā ir visaugstākais sieviešu - vadītāju līmenis Eiropas Savienības dalībvalstu vidū - 47% pret vidējo 33% ES. Latvijā ir arī visaugstākā vīriešu un sieviešu skaita atšķirība- 18%. Latvijā 82% sieviešu un 57% vīriešu uzņemas rūpes par māju un bērniem.

Avots: → <http://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/csp-latvija-augstakais-sieviesu-vaditaju-raditajs-eiropas-savieniba.a254129/>

Latvijā darba samaksa starp vīriešiem un sievietēm atšķiras par 16,2%.

Avots: → http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_13_sievietes_un_viriesi_latvija_2016_16_00_lv_en.pdf

PASAULES PIEMĒRS:

“Necilvēcīgā cilvēku tirdzniecība”

Cilvēku drošības politikas pētniecības centrs ir Mongolijas nevalstiskā organizācija ar pieredzi cilvēku tirdzniecības apkarošanā”. Organizācija īsteno dažādas kampaņas un sadarbojas ar tiesībsargājošām iestādēm. Tiek sniegts atbalsts ar upuriem.

Vairāk: → stories.lapas.lv

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Vīrieši uzdrīkstas rūpēties”

Kopš 2015. gada Centrs MARTA organizē “Jauno līderu klubus” visā Latvijas teritorijā. Klubu mērķis ir mazināt fizisku, psiholoģisku un seksuālu vardarbību jauniešu vidū un veicināt līdztiesīgas, drošas, uz savstarpējo cieņu un sapratni balstītas attiecības starp meitenēm un zēniem.

Vairāk: → <http://www.marta.lv/marta-darbiba/jauniesu-projekti/oak-foundation-projekta-men-dare-to-care-ietvaros-tika-aizvaditas-2-dienu-apmacibas-19-quotjauno-lid>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls

6 TĪRS ŪDENS UN PIEMĒROTI SANITĀRIE APSTĀKĻI

6. MĒRĶIS:

Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu pārvaldību

ATSLĒGAS VĀRDI:

piekļuve nekaitīgam dzeramam ūdenim, sanitārās un higiēnas iespējas, ūdens kvalitātes paaugstināšana, ūdens izmantošanas lietderība, vietējās sabiedrības iesaiste ūdens apsaimniekošanā

PASAULES VIDEO:

Tīrs ūdens Ruandā” (angļu valodā, 3:26)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=isJNqosfX6w>

“Pasaules ūdens diena” (angļu valodā, 3:23)

→ https://www.youtube.com/watch?v=K_VcGFkiSbs

PASAULES FAKTI:

Pasaulē 780 miljoniem cilvēku nav pieejas atbilstošiem ūdens avotiem. 2.5 miljardiem jeb apmēram 35% pasaules iedzīvotāju nav atbilstošu tualetu. Nabadzīgās valstīs pusaudžu meitenes nedodas uz skolu, jo iesaistās ģimenes ūdens piegādē. Tīra ūdens trūkums izraisa arī nāvējošas slimības, kas īpaši apdraud mazus bērnus līdz 5 gadu vecumam. Tualetu trūkums piesārņo augsnī un ūdenī, inficējot apmēram 1 miljardu cilvēku. Avots: → https://www.cdc.gov/healthywater/global/wash_statistics.html

VIEDOKLIS:

→ <http://lapas.lv/wp-content/uploads/2012/02/fact-sheet-udens-nodrosinajums-LV.pdf>

LATVIJAS FAKTI:

Klimata pārmaiņas izraisa plūdus, kas skar arī Latviju. Plūdu laikā akās var būt ieplūduši virszemes, arī kanalizācijas ūdeņi, kas var kļūt par akūtu zarnu infekciju izraisītājiem. Plūdu gadījumā iedzīvotājiem jānodrošinās ar ūdens krājumiem. Avots: → <http://www.vi.gov.lv/lv/vides-veseliba/dzeramais-udens/dzerama-udens-kvalitate-un-ta-iespejamais-piesarnojums-pludu-rezultata>

PASAULES PIEMĒRS:

“No ūdens līdz veselības sektora izaicinājumiem: situācija Senegālā”

Ūdens pārvaldības jomā Sentluisā lielākās grūtības ir saistītas ar notekūdeņu apsaimniekošanu, tajā skaitā ar fekālo piesārņojumu saturošo un mājsaimniecības ūdeņu. Šo problēmu saasināšanās saistīta ar straujo pilsētu izaugsmi un apbūves platību trūkumu, kas veicinājusi iedzīvotāju apmešanos tādos apgabalos, kas ir pakļauti plūdu riskam.

Vairāk: → stories.lapas.lv sadaļā EYD2015 Ekoloģija

LATVIJAS PIEMĒRS:

“PII Zeltrīti ūdens akcijas”

Mārupes novada PII Zeltrīti ekotēmu ietvaros ir pētījusi ūdeni - tā īpašības un izmantošanu, kā arī apzinājuši ūdens taupīšanas iespējas. Rīcības dienās notika eksperimenti, garšas laboratorijas un praktiskās nodarbības ūdens filtrēšanā. “Zvirbulīšu” grupa izgatavoja bukletu un devās ciemos uz Mārupes novada domi, lai ūdens nozīmīgumam pievērstu arī deputātu, darbinieku un apmeklētāju uzmanību.

Vairāk: → <http://www.zeltriti.lv/macibas/projekti/item/44-ekoskola>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Nodibinājums “ADRA Latvija” → www.adra.lv

7 ATJAUNOJAMĀ ENERĢIJA

7. MĒRĶIS:

Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu

ATSLĒGAS VĀRDI:

pieejami
energopakalpojumi,
energoefektivitāte,
atjaunojamā enerģija,
energoinfrastruktūra

PASAULES VIDEO:

“Atjaunojamā enerģija 2.5 minūtēs” (angļu valodā, 2:40 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=KEeH4EniM3E>

LATVIJAS VIDEO:

“Sildi ūdeni ar sauli!” (latviešu valodā, 2:09 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=vzec4aYEw8s>

PASAULES FAKTI:

2016.gadā, atbilstoši Pasaules Ekonomikas forumam, 30 valstīs saules un vēja enerģija bija tādā pašā cenā vai lētāka nekā neatjaunojamies fosilie kurināmie. 10 gadu laikā, ieguldot vēja un saules enerģijas izmantošanas infrastruktūrā, ir kritusies vairākas reizes. Vienlaikus kompānijas nesteidzas ieguldīt zaļajos risinājumos, kas palīdzētu ātrāk sasniegt Parīzes vienošanās apjomus un apturētu klimata pārmaiņas.

Avots: → <http://www.independent.co.uk/environment/solar-and-wind-power-cheaper-than-fossil-fuels-for-the-first-time-a7509251.html>

LATVIJAS FAKTI:

2015. gadā māsaimniecību energoresursu patēriņš veidoja 28 % no kopējā energoresursu patēriņa Latvijā. No māsaimniecībās patērētajiem energoresursiem lielāko daļu veidoja kurināmā koksne (lielākoties malka) un siltumenerģija no ārējiem piegādātā-

jiem – attiecīgi 41,4 % un 30,4 %. Kopš 1996. gada siltumenerģijas kopējās izmaksas nav būtiski mainījušās, taču to īpatsvars māj-saimniecību kopējos izdevumos ir samazinājies no 60 % līdz 30 %.
Avots: → <http://www.csb.gov.lv/notikumi/piecu-gadu-laika-energore-sursu-paterins-majsaimniecibas-samazinajies-par-16-44051.html>

LATVIJAS PIEMĒRS:

“No atkritumiem līdz tomātiem”

Getliņu poligonā ir izveidotas siltumnīcas, kurās audzē tomātus. Pirms veikala atvēršanas tur pulcējas pat rinda. “Šitam tomātam tak ir garša, turklāt zini, ka neēd ķīmiju”, stāsta viens no rindā stāvētājiem - Mārtiņš, kurš iegriežas šeit bieži.

Vairāk: → stories.lapas.lv

8

LABS DARBS UN
EKONOMIKAS
IZAUGSME

8. MĒRĶIS:

Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem

ATSLĒGAS VĀRDI:

ekonomiskā izaugsme,
ekonomikas
produktivitāte,
mazie un vidējie
uzņēmumi, radošums
un inovācijas, patēriņa
un resursefektivitāte,
jaunatnes
nodarbinātība, darba
ņēmēju tiesības,
ilgtspējīgs tūrisms,
piespiedu darba un
verdžības izskaušana,
vietējo finanšu attīstība

PASAULES VIDEO:

“Kas ir cieņpilns darbs” (angļu valodā, 2:39)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=zmHBCOc9aoE>

LATVIJAS VIDEO:

“Mazie un vidējie uzņēmumi” (latviešu valodā, 7:01)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=ID9WZwRHbWY>

PASAULES FAKTI:

Eiropas Dienvidos šobrīd ir ļoti augsts jaunatnes bezdarbs - Grieķijā 43,3%, Spānijā 38,7%, Itālijā 35,1%. Latvijā - 10,9%, kas ir zem ES vidējā - 16,7%.

Avots: → <https://www.statista.com/statistics/266228/youth-unemployment-rate-in-eu-countries/>

Apmēram 150 miljoni pasaules bērnu ir iesaistīti bērnu darbā (vecumā 5-14 gadiem), kas neatgriezeniski sabojā viņu veselību un ierobežo tālākās attīstības iespējas.

Avots: → <https://data.unicef.org/topic/child-protection/child-labour/>

LATVIJAS FAKTI:

Laika periodā 2011.-2014.gadam tika novērota jauniešu dibinātu uzņēmumu skaita samazināšanās.

Avots: → <http://blog.lursoft.lv/2014/11/26/jauniesi-labprat-savas-ambicijas-realize-biznesa/>

Jaunreģistrēto uzņēmumu skaits valstī kopumā krītas, tostarp visās lielākajās pilsētās.

Avots: → <http://radio1.lv/latvija-3/ekonomika-4/item/23098-lursoft-pern-latvijas-lielakajas-pilsetas-sarucis-no-jauna-registreto-uznemu-mu-skaitis.html>

VIEDOKLIS:

Cienīgs darbs → http://lapas.lv/wp-content/uploads/2012/02/Fact_Sheet_Decent_Work_LV_2011.pdf

PASAULES PIEMĒRS:

“Rūgtā cīņa pret bērnu nodarbināšanu saldo cukurniedru plantācijās Filipīnās”

Stāsts par bērnu darbu un izglītības atbalsta programmu Filipīnās, kas palīdzēs 14 gadus vecajai Pitaņai sasniegt savus sapņus.

Vairāk: → stories.lapas.lv sadaļā EYD2015 Jaunatne

LATVIJAS PIEMĒRI:

“Videi draudzīgs pikniks” - kā apiet plastmasas stendiem ar līkumu, bet noorganizēt krāšņu pikniku.

Vairāk: → https://www.youtube.com/watch?v=WE0Ri6_NhfY

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Korporatīvās sociālās atbildības platforma → www.ksalatvija.lv
- > Latvijas Tirgotāju asociācija → www.lta.lv

9 INOVĀCIJAS UN INFRASTRUKTŪRA

9. MĒRĶIS:

Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas

ATSLĒGAS VĀRDI:

infrastruktūra,
industrializācija,
modernizācija,
zinātniskā pētniecība,
tehnoloģiju izstrāde,
piekļuve informācijai
un sakaru tehnoloģijām

PASAULES VIDEO:

“9.mērķa skaidrojums” (angļu valodā, 2:33 min)

LATVIJAS VIDEO:

“Nestandarta projekti, kas rada pieprasījumu” (latviešu valodā, 16:09 min)

PASAULES FAKTI:

2012.-2014.gadā 27% ES uzņēmumu ieviesa organizācijas inovācijas, 24%- produktu inovācijas, 22% mārketinga inovācijas, 22% - procesa inovācijas. Visvairāk inovatīvu uzņēmumu bija Vācijā, Luksemburgā un Beļģijā. Lielākā daļa no uzņēmumiem, kas neīsteno inovācijas, minēja, ka viņiem tām nav bijusi nepieciešamība.

Avots: → http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Innovation_statistics

LATVIJAS FAKTI:

Latvijā nesen tika pieņemts Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, kas nodrošina atbalsta sistēmu jauniem, strauji augošiem uzņēmumiem, kas izmanto inovācijas un tehnoloģijas. Arī Latvijas investīciju un attīstības aģentūra sniedz atbalstu.

Avots: → <http://www.liaa.gov.lv/lv/fondi/2014-2020/jaunuznemumu-atbalsta-programmas>

PASAULES PIEMĒRS:

“Gudrās pilsētas”

Gudrās pilsētas (smart cities) ir pilsētas, kas savā attīstībā izmanto inovācijas, tehnoloģiju sasniegumus un virzās uz ilgtspējīgu attīstību. Gudrās pilsētas, piemēram, gudri plāno transportu, iesaista iedzīvotājus plānošanas procesā.

Vairāk: → <https://eu-smartcities.eu>

LATVIJAS PIEMĒRS:

“RigaTechGirls”

RigaTechGirls ir iniciatīva, kas iedvesmo un izglīto sievietes un meitenes par tehnoloģijām, laužot dzimumu stereotipus, ka IT jomā veiksmīgi var būt tikai zēni un vīrieši. Kopiena organizē dažādus pasākumus.

Vairāk: → <http://www.rigatechgirls.org>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS

→ <http://www.providus.lv>

10 MAZINĀTA
NEVIENLĪDZĪBA

vai **PALIKT?**

10. MĒRĶIS:

Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē

ATSĻĒGAS VĀRDI:

nabadzīgāko
iedzīvotāju ienākumi,
sociālā, ekonomiskā un
politiskā iekļaušana,
vienlīdzīgas iespējas,
finanšu tirgu un iestāžu
regulējums, migrācijas
politika, jaunattīstības
valstu pārstāvēniecība

PASAULES VIDEO:

“Tomasa Piketija teorija kā kapitālisms palielina ienākumu nevienlīdzību” (angļu valodā, 3:27 min)

→ https://www.youtube.com/watch?v=wpGG3_pBHUC

LATVIJAS VIDEO:

“IKEA Latvijā: Par vai pret” (latviešu valodā, 11:51 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=qhT6HrVENjw>

“Neveiklā sabiedrība” Stāsts jauniešiem (latviešu valodā, 24:43 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=Dhv-c4St8Ro>

“Mēs dzīvojam Latvijā” (latviešu valodā)

1.daļa https://www.youtube.com/watch?v=yRjelvNa_No 20:52 min

2.daļa <https://www.youtube.com/watch?v=2Cdk5Kyw1cQ> 22:55 min

3.daļa <https://www.youtube.com/watch?v=AS9aKp5SH6I> 13:37 min

4.daļa <https://www.youtube.com/watch?v=AS9aKp5SH6I> 10:07

PASAULES FAKTI:

8 cilvēkiem pasaulē piemīt tik pat daudz bagātības, cik 3,6 miljardiem pasaules iedzīvotāju kopā. Pašreizējā globālā sistēma nabadzīgākos cilvēkus padara nabadzīgākus, bet bagātākos - bagātākus.

Vairāk: → <https://www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2017-01-16/just-8-men-own-same-wealth-half-world>

VIEDOKLIS:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/infografika-un-viedokla-raksts-migracija_L.Buzinska.pdf

PASAULES PIEMĒRS

“Patvēruma meklētāju registrēšana Ugandā”

Stāsts par migrācijas situāciju Ugandā un Margarētu, kas strādā patvēruma meklētāju reģistrācijas birojā - kāda ir darba ikdiena.

Vairāk: → stories.lapas.lv sadaļā EYD2015 Patvēruma meklētāji

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Gribu palīdzēt bēgļiem”

Sociālā kustība “Gribu palīdzēt bēgļiem” radās, reaģējot uz bēgļu pieplūduma paaugstināšanos Eiropā un sabiedrības negatīvo attieksmi. Ar Facebook palīdzību kustība apvienoja tūkstošiem atbalstītāju Latvijā, sniedza materiālu palīdzību bēgļiem un organizēja izglītojošas akcijas. Darbs notiek arvien.

Vairāk: → <http://gribupalidzetbegliem.lv>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Baltijas Reģionālais fonds → www.brfonds.lv
- > Patvērumums “Drošā māja” → www.patverums-dm.lv
- > Seiba - atbalsts Gvatemalas bērniem
→ <http://seiba.wordpress.com/>

11 ILGTSPĒJĪGAS PILSĒTAS UN KOPIENAS

11. MĒRĶIS:

Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, elastīgas un ilgtspējīgas

ATSLĒGAS VĀRDI:

mājokļi, grausti, transporta sistēma, uzurbanizācija, kultūras un dabas mantojums, dabas katastrofu ietekmes mazināšana, urbanizācijas nelabvēlīgo seku mazināšana, zaļo un sabiedrisko zonu pieejamība

PASAULES VIDEO:

“SDG 11” (angļu valodā, 1:45)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=-4iGPnFOWzw>

“Kas ir pasaules lielākie grausti?” (angļu valodā, 2:46)

→ https://www.youtube.com/watch?v=Q67gldZ1P_8

LATVIJAS VIDEO:

“Iedzīvotāji pret apbūvi zaļajā zonā” (latviešu valodā, 2:58)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=X3-pUIEuuWI>

PASAULES FAKTI:

Viens no astoņiem cilvēkiem pasaulē dzīvo graustos, kopā apmēram viens miljards cilvēku. Kaut gan procentuāli cilvēku skaits, kas dzīvo graustos krīt, tomēr pieaugot kopējam cilvēku skaitam pasaulē, tas absolūtos skaitļos tikai pieaug.

Avots: → <https://unhabitat.org/slum-almanac-2015-2016/>

LATVIJAS FAKTI:

2016.gadā vairāk kā puse Latvijas iedzīvotāju dzīvoja Rīgas reģionā. Latvijā vēsturiski ir bijis salīdzinoši diezgan augsts urbanizācijas līmenis, kas, līdzīgi kā visā pasaulē, ir ar tendenci pieaugt.

Avots: → <http://latvijafakti.lv/tag/urbanizacija/>

PASAULES PIEMĒRS:

“Izturība dabas un cilvēku izraistītās katastrofās Filipīnās”

Leonilas ģimenes stāsts par dzīvi pēc taifūna un starptautisko palīdzību humānajās krīzēs.

Vairāk: → stories.lapas.lv sadaļā EYD2015 Humānā palīdzība

LATVIJAS PIEMĒRS:

Tehnoloģijas Cēsis

Cēsis īsteno projektu TechTown, kas sekmē digitālo industriju un tehnoloģiju ieplūšanu mazās pilsētās. Iespēju apzināšanai tiek iesaistīti iedzīvotāji, skolotāji, uzņēmēji un citas grupas. Pilsētā darbojas RTU filiāle, kas ļauj apgūt modernās tehnoloģijas. Arī DraugiemGroup ir atvēris savu ar IT saistīto filiāli.

Vairāk par projektu: → <http://www.cesis.lv/lv/sakums/aktualitates/pasvaldiba/apstirpinats-projekts----techtown----par-digital>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Biedrība “Esi labs!” → www.esilabs.lv
- > biedrība “Solis tuvāk” → www.solistuvak.lv
- > Kurzemes NVO centrs → www.kurzemesnvo.lv
- > Latvijas Lauku forums → www.laukuforums.lv
- > Projektu darbnīca kopienām → www.zobrats.lv

12 ATBILDĪGS PATĒRIŅŠ

12. MĒRĶIS:

Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus

ATSLĒGAS VĀRDI:

ilgtspējīgs patēriņš, dabas resursu apsaimniekošana, pārtikas atkritumu mazināšana, ķīmisko vielu apsaimniekošana, publiskie iepirkumi, iedzīvotāju izpratne

PASAULES VIDEO:

“Skmējot ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, transformāciju un veicinot ilgtspējīgu patēriņu” (angļu valodā, 1:37 min)

→ https://www.youtube.com/watch?v=akG_50JwUJQ

LATVIJAS VIDEO:

“Papīra ceļš” (latviešu valodā, 7:17 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=mZZBqKDa7rs>

PASAULES FAKTI:

Apmēram vienu trešdaļu ēdiena -kas kopā ir 1,3 miljardi tonnu gadā, zaudē vai izmet atkritumos. Visvairāk nelietderīgi tiek izmantoti augļi un dārzeņi. Bagāto valstu patērētāji izsviež atkritumos katru gadu tikpat daudz pārtikas, cik saražo visā Subsahāras Āfrikas reģionā. Eiropā vidēji cilvēks gadā atkritumos izmet 95-115 kg pārtikas, kamēr pasaules nabadzīgākajos reģionos - tikai 6-11 kg.

Avots: → <http://www.fao.org/save-food/resources/keyfindings/en/>

LATVIJAS FAKTI:

Lai arī iedzīvotāji atzīst, ka mēģina izvēlēties videi draudzīgu iepakošanu, 39% aptaujāto nešķiro atkritumus, kas ir augstākais rādītājs Baltijas valstīs. Trešdaļa cilvēku zina, kur jāmet kartona iepakojums, taču to nešķiro.

Avots: → <https://www.diena.lv/raksts/latvija/zinas/petijums-latvija-ir-zemaka-iedzivotaju-iesaiste-atkritumu-skirosana-baltijas-valstis-14151453>

VIEDOKLIS:

Godīga tirdzniecība

→ <http://lapas.lv/wp-content/uploads/2012/02/fact-sheet-godiga-tirdznieciba-LV.pdf>

PASAULES PIEMĒRS:

“Modes revolūcija”

Modes revolūcija ir projekts, ko aizsāka apģērbu dizaineri, reaģējot uz apģērba fabrikas sabrukšanu Indijā, kurā aizgāja bojā 1138 cilvēks, kas strādāja necilvēcīgos un bīstamos apstākļos, ražojot drēbes tā sauktajiem “ātrās modes” jeb “fast fashion” zīmoliem. Pie tādiem pieskaitāmi, piemēram, H&M, Gap, Zara, Mango un citiem. Katru gadu aprīlī tiek rīkota sociālo tīklu akcija *#whomademyclothes*

Vairāk: → <http://fashionrevolution.org/about/>

LATVIJAS PIEMĒRI:

“Zaļais ceļvedis”

Biedrība Zaļā Brīvība ir izstrādājusi Zaļo ceļvedi, kurā var atrast padomus, kā samazināt kaitējumu dabai un sev. Zaļā Brīvība īsteno arī dažādas kampaņas par Godīgu tirdzniecību, piemēram, skaidrojot, ka lielākā daļa Latvijā ievesto banānu nav audzēti videi draudzīgos apstākļos.

Vairāk: → <http://www.zalabriviba.lv/zalais-celvedis/>

“Dalīsim brālīgi”

Biedrība homo ecos: īsteno projektu par atbildīgu pārtikas patēriņu skolās. Projektā notiek gan izglītojoši pasākumi, recepšu konkurss, gan praktiska darbošanās.

Vairāk: → <http://www.homoecos.lv/lat/projekti/dalissim-braligi-2-skola>

Video: → <https://www.youtube.com/watch?v=PGySUvex4BM&t=203s>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Biedrība Zaļā Brīvība → www.zalabriviba.lv

13 PLANĒTAS AIZSARDZĪBA

13. MĒRĶIS:

Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi

ATSLĒGAS VĀRDI:

klimata pārmaiņas,
vides izglītība,
plānošana un
pārvaldība

PASAULES VIDEO:

“Klimata pārmaiņas izskaidrotas” (angļu valodā, 5:49 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=ifrHogDujXw>

LATVIJAS VIDEO:

“Klimata pārmaiņu iemesli un sekas” (latviešu valodā, 4:16 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=TQP-5Ggio4U>

“Klimata liecinieki” (latviešu valodā, 5:18 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=gVNTF0DYfuU>

PASAULES FAKTI:

Kopš 19.gadsmita beigām planētas temperatūra ir pieaugusi par 1,1 grādu pēc Celsija. Sasilst arī pasaules okeāni, kas absorbē daļu no šī siltuma. Starp 2002.un 2005.gadu Grenlande ir zaudējusi 150-250 kubikkilometrus ledus. Paaugstinās jūras līmenis - gadsimta laikā apmēram par 20 cm. Arvien biežākas ir dabas katastrofas.

Avots: → <https://climate.nasa.gov/evidence/>

LATVIJAS FAKTI:

Latvijā līdz ar vidējo temperatūru pieaugšanu, palielinās arī dienu skaits ar augstām temperatūram, bet samazinās ar zemām. Par spēcīgiem vējiem situācija nav tik viennozīmīga.

Avots: → <https://www.meteo.lv/lapas/globalas-klimata-izmainas-un-latvija?id=1863>

PASAULES PIEMĒRS:

“Zemes stunda”

Zemes stunda ir globāla mēroga akcija, kuras mērķis ir pievērst uzmanību individuālās rīcības nozīmīgumam klimata pārmaiņām. Arī Latvijā Zemes stundā notiek daudz iniciatīvas.

Vairāk: → <https://www.earthhour.org>

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Uzmanību! #Maisbergs!”

“Uzmanību! #Maisbergs!” ir biedrības homo ecos: viena no kampaņām, lai pievērstu uzmanību jautājumam, vai Latvija ir zaļākā valsts pasaulē. Kampaņas ietvaros notiek ekspertimenti par pieejamiem iepakojumiem, paraugdemonstrējumi un konkursi.

Vairāk: → <http://www.homoecos.lv/lat/aktualitates/sakam-kampanu-uzmanibu-maisbergs>

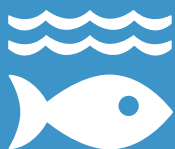
Video: → <https://www.youtube.com/watch?v=2lj19bPD6Ag>

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

> Biedrība homo ecos: → www.homoecos.lv

14 DZĪVĪBA ŪDENĪ

14. MĒRĶIS:

Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību

ATSLĒGAS VĀRDI:

jūras piesārņojums,
piekrastes ekosistēma,
okeāni, zveja, mazās
salas

PASAULES VIDEO:

“Kā pasargāt okeānus no plastmasas” (angļu valodā, 3:10 min)
→ <https://www.youtube.com/watch?v=HQTUWK7CM-Y>

LATVIJAS VIDEO:

“Tīra Baltijas jūra sākas Tavā vannas istabā” (latviešu valoda,
2:00 min) → <https://www.youtube.com/watch?v=OsXMM6U4bIU>

PASAULES FAKTI:

Katrā okeāna kvadrātjūdzē var artast 46 000 peldošu plastikas gabalu. Vides ietekmē plastmasa sadalās sīkos gabalos - mikroplastmasā, kas ir atrodama gandrīz visās pludmalēs. Plastmasa nogalina vairāk kā miljonu jūras putnu gadā un vairāk kā 100 000 jūras zīdītāju.

Avots: → <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/ioc-oceans/focus-areas/rio-20-ocean/blueprint-for-the-future-we-want/marine-pollution/facts-and-figures-on-marine-pollution/>

LATVIJAS FAKTI:

70 tūkstoši kvadrātkilometri, kas ir lielāka platība nekā Latvijas teritorija, Baltijas jūrā ir mirušās zonas. Piesārņojuma un skābekļa trūkuma dēļ zivis tur nespēj dzīvot. Galvenais iemesls ir nepietiekami attīrīti lauksaimniecības notekūdeņi un kanalizācija. Piesārņojums ar zivīm nonāk arī uz mūsu galda.

Avots: → <https://skaties.lv/zinas/latvija/sabiedriba/baltijas-juras-zivis-ir-pasas-piesarnotakas-ar-dioksinu-un-smagajiem-metaljiem-apdoma-vai-tas-ir-jalieto-uztura/>

PASAULES PIEMĒRS:

Oceana

Oceana ir globāla organizācija, kas iestājas par okeānu aizsardzību. Piemēram, kampaņa #StopOverfishing aicina samazināt nozveju.

Vairāk: → <http://eu.oceana.org/en/our-work/stop-overfishing/overview>

LATVIJAS PIEMĒRS:

“Spēks ir tīrā jūrā”

Pasaules dabas fonda akcija “Spēks ir tīrā jūrā” notika plašā mērogā. Notika pasākumi reģionos, lēmumpieņēmējiem tika iesniegti priekšlikumi, izvietoti vides objekti - akvāriji Vecrīgā.

Video: → https://www.youtube.com/watch?v=vuen2l6s_1g

15 DZĪVĪBA UZ ZEMES

15. MĒRĶIS:

Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanas un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu

ATSĻĒGAS VĀRDI:

saldūdens ekosistēma,
meži, tuksneši,
kalni, bioloģiskā
daudzveidība,
malumedniecība,
invazīvas svešzemju
sugas

PASAULES VIDEO:

“Vulkānisko salu aizsardzība” (angļu valodā, 12:21 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=-A4gNht0tK8>

“Kam ir sēklas, tas kontrolē pārtikas sistēmu” (angļu valodā,

3:33 min) → <https://www.youtube.com/watch?v=pWKfg0d63SA>

LATVIJAS VIDEO:

“Strauji samazinās kultūraugu daudzveidība” (latviešu valodā,

3:00 min) → <https://www.youtube.com/watch?v=82l811VFgRs>

PASAULES FAKTI:

Malumedniecība ne tikai iznīcina bioloģisko daudzveidību, bet ir arī liels nelegālais bizness. Šādā veidā gandrīz ir iznīcināti ziloņi un tīģeri, kurus medī dēļ ādas un kauliem. Dzīvniekus un augus arī pārstrādā dažādās precēs un produktos, mēģinot pārdot legāli.

Avots: → <https://www.worldwildlife.org/threats/illegal-wildlife-trade>

LATVIJAS FAKTI:

Tipisks invazīvās sugas piemērs Latvijā ir Sosnovska latvānis *Heracleum sosnowskyi*, kuru 1948. gadā ievada lopbarības vajadzībām, tomēr vēlāk tas sāka nekontrolēti izplatīties un šobrīd ir sastopams visā Latvijas teritorijā. Invazīvā suga ir arī, piemēram,

Spānijas kailgliemezis *Arion lusitanicus*, kas ieviesies vairākās pašvaldībās mazdārziņu teritorijā, dēļ importēto augšnes vai komposta maisījumu un stādu izmantošanas.

Invazīvo sugu izplatību sevišķi veicina klimata pārmaiņas, kā rezultātā arvien tālāk uz ziemeļiem izplatās tipiskas dienvidu sugas.

Avots: → http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/invazivas_sugas/

PASAULES PIEMĒRS:

“Kalnu dienas”

Kalnu dienu ietvaros Eiropas slēpošanas kūrorti un kalnu iedzīvotāji tiek aicināti savākt atkritumus kalnos. Tas mazina cilvēku negatīvo ietekmi uz vidi, floru un faunu. Šādas akcijas iesaista arī cilvēkus rūpēs par dabu.

Vairāk: → <http://www.theuiaa.org/waste-management-and-disposal/mountain-days-campaign-for-waste-collection-and-sustainable-practices-in-europe/>

LATVIJAS PIEMĒRS:

100 kailcirtes Latvijas simtsgadei

100 kailcirtes Latvijai ir vairāku organizāciju un privātpersonu iniciatīva, lai pievērstu sabiedrības uzmanību plānotajiem grozījumiem par kailcirtēm Rīgas jūras līča un Baltijas jūras piekrastē. Kampanjas autori izmanto aktuālo tēmu - Latvijas simtsgadi.

Vairāk: → <http://www.100kailcirteslatvijai.lv>

16 MIERS UN TAISNĪGUMS

16. MĒRĶIS:

Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos

ATSLĒGAS VĀRDI:

vardarbība, tiesiskums, ieroči, noziedzība, korupcija, tiesiskā identitāte, mierpilna un iekļaujošas sabiedrība, tiesiskums

PASAULES VIDEO:

“Peace and Justice” (angļu valodā, 6:12 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=PWFpngEfu84>

LATVIJAS VIDEO:

“Rīkojies godprātīgi! Esi pret korupciju veselības aprūpē!”

(latviešu valodā, 1:26 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=wF8-NEq8FT0>

PASAULES FAKTI:

Desmitiem tūkstoši bērni ir karavīri bruņotos konfliktos. Daži bērni pievienojas, lai izbēgtu no nabadzības, dažus piespiež. Bērni var būt gan karavīri, gan spiegi, ēdiena piegādātāji u.tml. Arī teroristi mēdz izmantot bērnus kā pašnāvniekus-spridzinātājus.

Avots: → <https://childrenandarmedconflict.un.org/effects-of-conflict/six-grave-violations/child-soldiers/>

LATVIJAS FAKTI:

2015.gadā Latvijā reģistrēti 47 tūkstoši noziedzīgu darījumu. Noziegumu skaits samazinās, taču ir satraucošas tendences - pieauguši ar narkotikām saistītie noziegumi, noziegumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību mazgadīgajiem.

Avots: → <http://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/latvija-saglabajas-ze-makais-noziedzibas-limenis-baltija.a169517/>

PASAULES PIEMĒRI:

Miera skrējiens

Miera operācija Centrālāfrikā: Latvijas miera uzturētāju acīm

Stāsts par Latvijas bruņoto spēku misiju, pienākumiem, vietējiem iedzīvotājiem.

Vairāk: → stories.lapas.lv sadaļā EYD2015 Miera uzturēšana

LATVIJAS PIEMĒRS:

Deputāti uz delnas

Biedrība "Delna" īsteno aktivitāti Deputāti uz delnas, kurā ir izveidota publiska datu bāze par Saeimas deputātiem. Datu bāzē tiek uzkrāta informācija par deputātu politisko pieredzi, balsojumiem, reputāciju, finansēm, ētiku. Pirmsvēlēšanu periodā deputātiem ir iespējas arī uzdot jautājumus un tiek organizētas dažādas diskusijas.

Vairāk: → <http://deputatiuzdelnas.lv>

Pilsoņu balsis

Portāls manabalss.lv ir iedzīvotāju iespēja iesniegt iniciatīvu Saeimā, savācot tai noteiktu skaitu balsu. Rosinātas ir ļoti daudz iniciatīvas, kā arī vairākas no tām - iesniegtas Saeimā.

Vairāk: → stories.lapas.lv

Portāls: → www.manabalss.lv

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Biedrība "Eiropas kustība Latvijā" → www.eiropaskustiba.lv
- > Sabiedrība par atklātību Delna → www.delna.lv

17. MĒRĶIS:

Stiprināt globālās partnerības ilgtspējīgai attīstībai īstenošanas līdzekļus un atjaunot to

ATSLĒGAS VĀRDI:

finanses, tehnoloģijas,
prasmju attīstība,
tirdzniecība un
sistēmiski jautājumi
mērķu ieviešanai,
sadarbība starp
institūcijām, privāto
sektoru un pilsonisko
sabiedrību, balstoties
uz principiem un
vērtībām, mērķiem

PASAULES VIDEO:

“Partnerība mērķiem” (angļu valodā, 2:48 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=Ta8PIPxDR4U>

LATVIJAS VIDEO:

“Ideāli aug darbos” (latviešu valodā, 2:19 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=RGf7lgo7K6A&t=5s>

“Attīstības sadarbība” (latviešu valodā, 1:05 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=WcVlbGQMyI4>

“Nodokļu spēks” (ar latviešu subtitriem, 3:28 min)

→ <https://www.youtube.com/watch?v=5XRCiea-caA>

VIEDOKĻI:

Finansēšana attīstībai

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/M.Muizarajs_gala-materials.pdf

Politiku saskaņotība attīstībai

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/infografika-viedoklaraksts-PCD_K.Leontjeva.pdf

Privātā sektora loma attīstībā:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/infografika-viedoklaraksts-Privatais-sektors_A.Alksne.pdf

Oficiālā attīstības sadarbība

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/viedokla-raksts-infografikas-oda_Evija-Goluba.pdf

Mediju loma attīstībā:

→ http://lapas.lv/wp-content/uploads/2015/06/infografika-viedokla-raksts-mediji_AKehre.pdf

PASAULES PIEMĒRS:

Globālās rīcības diena

Visā pasaulē vairāk nekā 500 akcijās tika pievērsta uzmanība Ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanai. Sabiedrības iesaistīšanās šādās akcijās ļauj politiķiem neaizmirst, cik būtiska ir ne tikai cilvēku rīcība, bet arī sistēmiskas politikas pārmaiņas, sasniedzot mērķus.

Vairāk: → <http://act4sdgs.org>

LATVIJAS PIEMĒRS:

Pasaules labāko ziņu diena

Jau trešo gadu Latvijas Platforma attīstības sadarbībai īstenoja Pasaules labāko ziņu dienu, kurā katru gadu iesaistījās simtiem dažādi brīvprātīgie no visas Latvijas. Pasaules labāko ziņu diena ir Eiropas akcija, kurā tiek izstrādātas avīzes ar labām ziņām - pozitīviem pārmaiņu piemēriem vietējā un globālā līmenī, laužot stereotipus, ka ziņas ir tikai sliktas.

Vairāk: → <http://lapas.lv/lv/musu-darbi/aktualie-projekti/25-septembris-pasaules-labako-zinu-diena/>

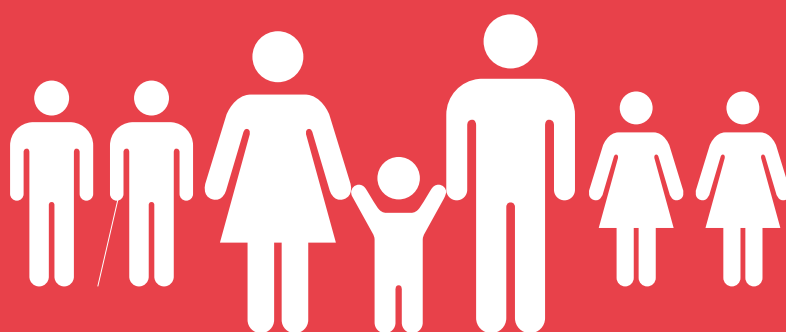

SADARBOJIES AR LAPAS BIEDRIEM:

- > Latvijas Mediju darbinieku mācību centrs → www.lmdmc.lv
- > Latvijas Platforma attīstības sadarbībai → www.lapas.lv
- > Biedrība Risinājumu darbnīca
→ <http://workshopofsolutions.com/index.php/lv>

1

NOVĒRSTA NABADZĪBA

2

NOVĒRSTS
BADS

3 LABA VESELĪBA

4 KVALITATĪVA IZGLĪTĪBA

5

DZIMUMU
LĪDZTIESĪBA

6

TĪRS ŪDENS UN
PIEMĒROTI
SANITĀRIE
APSTĀKĻI

7 ATJAUNOJAMĀ ENERĢIJA

8

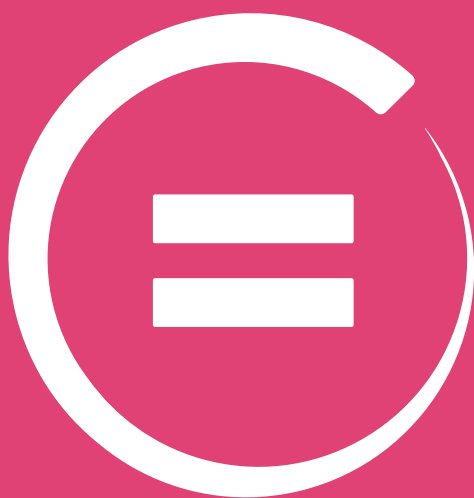
LABS DARBS UN
EKONOMIKAS
IZAUGSME

9 INOVĀCIJAS UN INFRASTRUKTŪRA

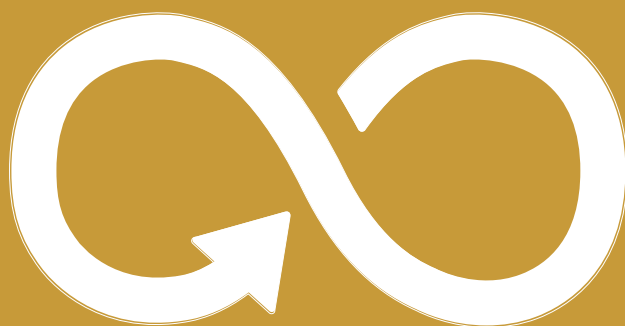
10 MAZINĀTA
NEVIENLĪDZĪBA

11 ILGTSPĒJĪGAS PILSĒTAS UN KOPIENAS

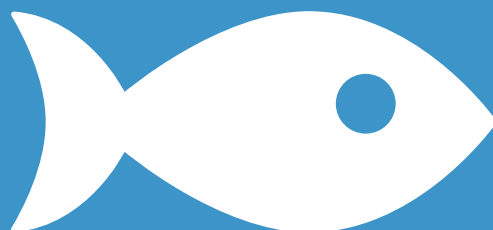
12 ATBILDĪGS
PATĒRIŅŠ

13 PLANĒTAS AIZSARDZĪBA

14 DZĪVĪBA
ŪDENĪ

15 DZĪVĪBA UZ ZEMES

16 MIERS UN TAISNĪGUMS

17 SADARBĪBA
MĒRĶU
ĪSTENOŠANAI

LAPAS LATVIJAS PLATFORMA
ATTĪSTĪBAS SADARBĪBAI

